

LÜKOPHRÓN

1. (DK 83 1) *ARISTOT. Metaph. VIII 6. 1045b 10* (Arról a kérdéstől, hogy miért alkot egységet az anyag és a forma). Némelyek részeseülről beszélnék és azt a további problémát vizsgálják, hogy mi az oka a részeseülésnek és hogy maga a részeseülés micsoda. Mások együttlétről szólnak; így Lükophrón azt mondja, hogy az ismeret a megismerésnek és a léleknek az együttléte.

2. (DK 83 2) *ARISTOT. Phys. I 2. 185b 25* A régi filozófusok közül a későbbiek is zavarban voltak, hogy miként kerüljék el azt, hogy egyazon dolog egyidejűleg egy is meg sok is legyen. Ezért némelyek — például Lükophrón — eltörölték a „van”-t, mások meg átszerkesztették a mondatot: nem azt mondták, hogy „az ember fehér (van)”, hanem hogy „megfehéredett” — nehogy a „van” hozzátételével az egyet sokká tegyék.

3. (DK 83 3) *ARISTOT. Pol. III 9. 1280b 8* A törvény: szerződés, és mint Lükophrón, a szofista mondja, mintegy kezes az egymás közötti jogra, de nem tudja jókká és igazságszeretővé tenni a polgárokat.

Szabó Miklós fordítása

4. (DK 83 4) *ARISTOT. FRAG. 91* (Rose) Azt állítom, hogy ez a kérdés: „vajon az előkelő származás a dicső és derekas tulajdonságok közé tartozik-e?” — üres beszéd, ahogy Lükophrón mondja. Ő ugyanis összehasonlítottán azt a többi javakkal így beszél: „Az előkelő származás mérséklését nem látni, kiváló volta pusztán a szavakban van” — azaz csupán vélekedés szerint való; igazság szerint semmiben sem különbözik az előkelő származású ember az alacsony sorból származótól.

Élete és tanítása

1. (DK 84 A 1) *SUDA* A Keosz szigetéről, Iülisz városából származó keózi Prodikosz természetfilozófus és szofista. Kortársa az abderai Démokritosznak és Gorgiasz-nak, tanítványa az abderai Protogorásznak.

2. (DK 84 A 1a) *PHILOSTR.* 12 A keózi Prodikosz neve annyira egyet jelentett a bölcsességgel, hogy Grüllosz fia (ti. Xenophón) is szükségét érezte annak, hogy meghallgassa Boiótiában a beszélgetéseit, a legszorosabb közelségben ülve mellette. Öregkorában, amikor elment az athéni törvényszékre, a legrátermettebben viselkedett, jóllehet nagyothallott és a hangja is elyengült.

Fölkutatta a nemes származású és előkelő házból való ifjakat, s e vadászat során vendégbarátokra is szert tett. Vagyona ugyanis kevés volt és engedett az élvezeteknek. Prodikosz beszédét, a *Héraklész a választáton* címűt, amelyről művem elején is szóltam, Xenophón sem tartotta méltatlannak bemutatni — hacsak nem az ő leleménye az egész.³² Miért is jellemeznénk hát külön Prodikosz nyelvhasználatát, ha már Xenophón megfelelően leírta?

3. (DK 84 A 4a) *XENOPH.* *Symp.* 4,62 Tudom ám, mondta, hogy te (Antiszthenész) ezt a Kalliaszt kerítőként huzrehoztad Prodikossal, a bölccsel, minthogy amaz vágyik a filozófiára, emennek meg pénzre van szüksége.

4. (DK 84 A 7) *DIONYS.* *HALIC.* *Isocr.* 1 Iszokratész a keózi Prodikosznak volt hallgatója és a leontinói Gorgiasz tanítványa, meg a szürakuszai Teiosznak; ezek a legnagyobb görög bölcsék közé tartoznak. Némelyek azt mondják, hogy tanítványa volt Théramenésznek, a rétor-

5. (DK 83 5) *ARISTOT.* *Rhet.* III 3. 1405b 34 A stílus fagyosságát³¹ négy dolog okozza: az összetett szavak, például Lükophrón ilyeneket mond: „a magastetejű föld sokarcú égboltnak”, „keskenyútú part”; ... a második a szokatlan szavak használata, például Lükophrón Xerxészt „ir-datlannak”, Szkirónt „veszekedett” férfinak nevezte.

Adamik Tamás fordítása

6. (DK 83 6) *ARISTOT.* *Soph.* el. 15. 174b 32 A vita során az embernek olykor ejtenie kell a beszélgetés eredeti tárgyát, ha nem tud mit kezdeni vele, és más tárgy felé kell fordulnia. Például Lükophrón járt el így, amikor azt a feladatot kapta, hogy mondjon dicséretet a líráról.

(*Alexandrosz kommentárja*): Amikor arra kényszerítették, hogy dicsérje a lírát, és nem volt bővében a szavaknak, akkor mondott néhány dicsérő szót a líra nevű hangszerről, majd áttért az égi lírára. Van ugyanis az égbolton egy sok csillagból álló Líra nevű csillagkép, amelyről sok szép mondatot eszelt ki.